

Kunnskapsdepartementet
Postboks 8119 Dep.
N-0032 Oslo

Deres ref.	Deres brev av:	Vår ref.	Emnekode	Dato
		200502195-166 LIGA	SARK-2000	10. desember 2007

Høringsuttalelse - forslag til endringer i opplæringsloven og privatskoleloven

Bergen kommune oversender høringsinnspill vedrørende forslag til endringer i opplæringsloven og privatskoleloven. Saken er utarbeidet av Byrådsavdeling for barnehage og skole, og vil bli behandlet i bystyret 10.12.2007 sak 487-07. Eventuelle merknader fra bystyret vil bli ettersendt departementet.

Byrådets forslag til vedtak:

1. Bergen kommune slutter seg til Kunnskapsdepartementets høring med følgende kommentar:

Bergen kommune kan av prinsipielle grunner ikke tilrå en lovfesting av frukt- og grønnsaksordning da det etter vår oppfatning ikke hører hjemme i en opplæringslov.

Med vennlig hilsen

Anne-Marit Presterud
Kommunaldirektør

Merete Bogen
Seksjonsleder

Saksutredning:

1. Høringsbrev:

Det foreligger brev datert 12.10.07 fra Det kongelige kunnskapsdepartement med invitasjon til å gi uttalelser om forslag til endringer i lov av 17.juli 1998 nr.61 om grunnskolen og den videregående opplæringa (opplæringslova) og forslag til endringer i lov 4.juli 2003 nr.84 om private skolar med rett til statstilskot (privatskolelova). Høringsnotat og forslag til endringer ligger på Kunnskapsdepartementets internettside:

Forslagene omfatte endringer på følgende områder:

1. Rett til videregående opplæring for voksne født etter 1.januar 1978
2. Lovbestemmelsene om tilpasset opplæring og spesialundervisning
3. Særskilt språkopplæring for minoritetsspråklige elever i videregående opplæring
4. Mandatet til Foreldreutvalget i grunnskolen (FUG)
5. Tegnspråkopplæring i grunnskolen
6. Skoleeieres plikt til å ha frukt- og grønnsaksordning

Bergen kommune vil gi høringsuttalelse for de endringer som gjelder grunnskolen. Dette gjelder følgende endringer:

- Lovbestemmelsene om tilpasset opplæring og spesialundervisning
- Mandatet til Foreldreutvalget i grunnskolen (FUG)
- Tegnspråkopplæring i grunnskolen
- Skoleeieres plikt til å ha frukt- og grønnsaksordning

Endringsforslag nr. 1 og 3 gjelder videregående utdanning og hører ikke under kommunens ansvarsfelt.

Frist for høringsuttalelse til Kunnskapsdepartementet er 10.desember.

2. Høringsforslag om endring av lovbestemmelsene om tilpasset opplæring og spesialundervisning

Endringsforslagene omfatter to typer endringer:

- forslag om innarbeiding av lovens krav om tilpasset opplæring i opplæringsloven kapittel 5 om spesialundervisning
- forslag om endring av opplæringsloven § 5-3 slik at det i visse tilfeller kan gis spesialundervisning etter enkeltvedtak uten at det foreligger sakkyndig vurdering

2.1 Forslag om innarbeiding av lovens krav om tilpasset opplæring i opplæringsloven kapittel 5 om spesialundervisning

Bakgrunn og høringsforslag

Bakgrunnen for endringsforslaget er at kravet om tilpasset opplæring ikke omtales i forslaget til ny formålsbestemmelse for grunnopplæringen, slik det gjøres i gjeldende formålsbestemmelse. Dersom kravet om tilpasset opplæring skal opprettholdes etter at man eventuelt får en ny formålsbestemmelse, må kravet om tilpasset opplæring innarbeides et annet sted i loven

Departementet foreslår derfor at kapittel 5 i opplæringsloven om spesialundervisning gjøres om til et kapittel som både omfatter tilpasset opplæring og spesialundervisning. Det betyr at kapitteloverskriften endres slik at den både nevner tilpasset opplæring og spesialundervisning. I tillegg tilføyes en ny § 5-1 om tilpasset opplæring med samme ordlyd som i dagens § 1-2 femte ledd. Forslaget innebærer ingen realitetsendring, kun en lovteknisk justering. Etter departementets vurdering er det naturlig at lovens kapittel 5 om spesialundervisning blir gjort om til et kapittel som både omfatter ordinær tilpasset opplæring og spesialundervisning, uavhengig av forslaget til ny formålsbestemmelse. En slik endring vil klarere vise den nære sammenhengen mellom tilpasset opplæring og spesialundervisning.

Økonomiske og administrative konsekvenser

Forslaget om at opplæringsloven kapittel 5 skal regulere både tilpasset opplæring og spesialundervisning har ingen økonomiske eller administrative konsekvenser.

Byrådets kommentar

Byrådet mener at krav om tilpasset opplæring må opprettholdes hvis man eventuelt får en ny formålsbestemmelse, og støtter derfor endringsforslaget.

2.2 Forslag om endring av opplæringsloven § 5-3 slik at det i visse tilfeller kan gis spesialundervisning etter enkeltvedtak uten at det foreligger sakkyndig vurdering

Bakgrunn

Departementet foreslår å endre opplæringsloven § 5-3 slik at skolen i visse tilfeller, der de selv har kompetanse til å vurdere saken, kan tilby spesialundervisning etter enkeltvedtak uten at det foreligger sakkyndig vurdering. Hensikten med tiltaket er å legge til rette for at den samlede kompetansen i skolen og den pedagogisk-psykologiske tjenesten (PP-tjenesten) kan bli brukt mest mulig optimalt og målrettet i forhold til elever med særskilte behov. Forskning viser at god kvalitet på den ordinære undervisningen reduserer behovet for spesialpedagogiske tiltak. En større fleksibilitet i saksbehandlingsreglene i opplæringsloven § 5-3 kan sette PP-tjenesten i stand til å jobbe mer systemrettet og legge til rette for at skolen får økt sin kompetanse i å støtte elevene tidlig. Endringen i reglene om sakkyndig vurdering innebærer ingen endring i forhold til hvem som har rett til spesialundervisning.

I dag er det et absolutt krav i opplæringsloven om at det alltid må foreligge sakkyndig vurdering før det kan fattes vedtak om spesialundervisning eller spesialpedagogisk hjelp. Den sakkyndige vurderingen skal utrede de særlige behovene til eleven, vise om eleven har behov for spesialundervisning og hva slags opplæringstilbud som bør gis.

De foreslåtte endringene kombinerer to ulike hensyn; hensynet til best mulig bruk av kompetansen i skolen og PP-tjenesten i forhold til elever med særskilte behov og hensynet til elevens rettsikkerhet. Ved endring av loven slik at det absolutte kravet om sakkyndig vurdering oppheves vil ressurser hos PP-tjenesten frigjøres og i større grad kunne brukes på systemrettet arbeid i skolen. Skolen må også i dag skjønnsmessig vurdere hvilke elever som skal henvises til sakkyndig vurdering, og på bakgrunn av erfaring og dialog med elev og foreldre mener departementet det, i tilfeller der skolene selv har kompetanse til å vurdere saken, bør vurderes om skolen kan fatte enkeltvedtak uten innhenting av sakkyndig vurdering. Dersom skolen ikke har kompetanse selv, må den innhente sakkyndig vurdering, jf.

Forvaltningsloven § 17. Departementets forslag kombineres med et tilleggskrav i loven om at skoleeier/skolen før enkeltvedtak fattes – i alle tilfelle må innhente sakkyndig vurdering dersom eleven eller foreldrene ber om det. Dette for ikke å svekke elevenes eller foreldrenes rettsikkerhet.

Forslag

Departementet foreslår at opplæringsloven § 5-3 blir justert slik at sakkyndig vurdering – før vedtak om spesialundervisning fattes – skal innhentes *når det er nødvendig for at saken skal bli opplyst*. I tillegg foreslås det at det i alle tilfelle må innhentes sakkyndig vurdering *der eleven eller foresatte ber om det*. Departementet foreslår at privatskoleloven får samme ordning som opplæringsloven.

Økonomiske og administrative konsekvenser

Forslaget om sakkyndig vurdering i tilknytning til vedtak om spesialundervisning og spesialpedagogisk hjelp skal innhentes *når det er nødvendig for at saken skal bli opplyst* antas ikke å ha vesentlige økonomiske konsekvenser.

Byrådets kommentar

Byrådet ser at endringsforslaget kan få følgende konsekvenser for skolen

- at noen skoler velger å utsette oppmelding til PPT
- enkeltvedtak kan fattes tidligere
- skolene må være mer bevisste på hvilken (spesialpedagogisk) kompetanse som er nødvendig på den enkelte skole
- større press på skolen fra foreldre

Byrådet er enig i departementets vurdering om at en endring i lovforslaget vil føre til en styrking av PP-tjenestens mulighet for å drive systemrettet arbeid mot skolen og mener at elevenes og de foresattes rettigheter ivaretas i det nye forslaget. Byrådet støtter derfor endringsforslaget.

3. Utvidelse av mandatet til Foreldreutvalget i grunnskolen (FUG)

Bakgrunn

FUG er et rådgivende organ for departementet i saker om samarbeid mellom hjem og skole. Organet skal ivareta foreldrenes interesser i grunnskolesammenheng. Departementet foreslår å utvide FUGs mandat til også å omfatte første året i videregående opplæring. I dag har FUG oppgaver rettet mot grunnskolesektoren.

Bakgrunnen for forslaget er at overgangen fra grunnskole til videregående opplæring oppleves som vanskelig for mange, og stiller store krav til elevene i forhold til de valg som skal tas. Risikoen for å uhensiktsmessige valg og å gjøre det faglig dårlig er større for elever som ikke har ressursene som kreves for å ta ansvar for egen læring. Forslaget om å utvide FUGs mandat bunner i et ønske om å støtte de elevene som trenger hjelp i denne overgangen, ved å gjøre mer for å få foreldrene til disse elevene til å yte optimal støtte; forskning viser at foreldres involvering er viktig for elevenes sosiale og faglige utvikling. FUG har mye erfaring fra denne type problemstillinger og vil kunne veilede foreldre til å være en ressurs for sine barns læring. FUGs informasjon kan sees som et supplement til skolens eget rådgivningsarbeid.

Forslag

FUGs mandat foreslås utvidet til også å gjelde første året i videregående opplæring. Dette gjøres ved å endre ordlyden i opplæringsloven § 11-9 til å gjelde foreldreutvalet for *grunnopplæringa*. Departementet ønsker ikke endre antall medlemmer i FUG. Departementet gir nærmere forskrifter om omfanget av mandatet og arbeidet i FUG.

Økonomiske og administrative konsekvenser

Lovendringene antas ikke å ha økonomiske eller administrative konsekvenser

Byrådets kommentar

Byrådet ser det som viktig å styrke samarbeidet mellom skole og hjem, og støtter departementets forslag.

4. Utvidelse av retten til tegnspråkopplæring i grunnskolen

Bakgrunn

I dag er det kun elever med tegnspråk som førstespråk som har rett til grunnskoleopplæring i og på tegnspråk. Departementet foreslår å utvide denne retten til også å gjelde de som etter sakkyndig vurdering har behov for slik opplæring. Denne retten finnes allerede i videregående opplæring. Bakgrunnen for å utvide denne retten til også å gjelde grunnskolen er todelt:

For det første kan det være grunner til å gi elever rett til tegnspråkopplæring uten at dette er elevens førstespråk. På bakgrunn av konkrete og reelle behov hos en elev kan det være behov for tilpasset opplæring i og på tegnspråk; blant annet finnes det gråsone elever som ikke uten videre kan sies å ha bare tegnspråk som førstespråk, men som likevel vil ha et klart behov for tilpasset opplæring i og på tegnspråk.

For det andre vil en utvidelse rett til opplæring i og på tegnspråk i grunnskolen harmonisere godt med intensjonen om å se den 13-årige grunnopplæringen som en helhet. Det er utarbeidet læreplaner i flere fag for døve og sterkt tunghørte som er gjennomgående for hele grunnopplæringen, noe som legger godt til rette for en lik rett til opplæring i og på tegnspråk i grunnskolen og videregående opplæring.

Forslag

Departementet foreslår at opplæringsloven § 2-6 endres slik at elever som etter sakkyndig vurdering har behov for det gis rett til grunnskoleopplæring i og på tegnspråk.

Økonomiske og administrative konsekvenser

Etter departementets vurdering vil ikke forslaget føre til endringer i kostnadene for kommunene.

Byrådets kommentar

Byrådet støtter departementets forslag til utvidelse av retten til tegnspråkopplæring i grunnskolen.

5. Forslag om å innføre plikt til ordning med gratis frukt og grønnsaker i ungdomsskolen og kombinerte skoler

Bakgrunn

Ved behandling av St.prp. nr.69 (2006-2007) ble det gjort vedtak om å innføre gratis frukt og grønnsaker for alle elever på skoler med ungdomstrinn og kombinerte skoler. Ordningen trådte i kraft fra skoleåret 2007-2008. Det er lagt opp til at skoleeier selv skal ha ansvar for å utforme ordningen slik at denne harmoniserer med lokal forhold og behov. Midlene som er satt av skal dekke skoleeiers utgifter til innkjøp og administrasjon og fordeles gjennom inntektssystemet til kommunene og de øremerkede tilskuddene til private og statlige skoler. Verken opplæringsloven eller privatskoleloven har i dag bestemmelser om plikt til å holde elevene med frukt og grønnsaker. Forslaget innebærer at kommuner, statlige og private skoler

vil ha en lovfestet plikt til å etablere og ha en ordning med gratis frukt og grønnsaker. Bakgrunnen for forslaget er et ønske fra regjeringen om å gi barn og unge gode kostholdsvaner som bidrar til et godt læringsutbytte i skolen. Plikten foreslås ikke å gjelde for elever som får opplæring i institusjoner etter barnevernloven eller opplæring i helseinstitusjoner. Disse elvene får heldøgns pleie og omsorg i institusjonene, og kostholdsvaner ivaretas her. Private grunnskoler godkjent etter opplæringsloven § 2-12 omfattes ikke av forslaget.

Forslag

Departementet foreslår at det lovfestets en generell plikt i opplæringsloven og privatskoleloven for kommuner og privatskoler til å holde elever med gratis frukt og grønnsaker. Nærmere bestemmelser om ansvaret for ordningen og omfanget av plikten vil bli fastsatt i forskrift. På nåværende tidspunkt vil plikten omfatte alle elever på skoler med ungdomstrinn (8.10.trinn) og kombinerte skoler (1.-10.trinn).

Økonomiske og administrative konsekvenser

Forslaget er kostnadsberegnet til 218.mill.kroner i 2008 og påfølgende år. For skoleåret 2007-2008 er 87.mill.kroner bevilget til ordningen over Kunnskapsdepartementets budsjett. Det vil bli fremmet forslag om å øke rammetilskuddet til kommunene og tilskuddene til private og statlige skoler tilsvarende, jf. St.prp. nr.1(2007-2008).

Byrådens kommentarer

I Bergen ser ordningen med gratis frukt og grønnsaker ut til å ha fungert godt siden innføring av ordningen ved skolestart høsten 2007. Ordningen med gratis frukt og grønt er et godt virkemiddel for å forbedre barn og ungdoms kostvaner, og virker også sosialt utjevnende. Byrådet vil bemerke at ordningen med frukt og grønnsaker forutsetter statlig finansiering, både på barne- og ungdomstrinnet.

Bergen kommune kan av prinsipielle grunner ikke tilrå en lovfesting av frukt- og grønnsaksordning da det etter vår oppfatning ikke hører hjemme i en opplæringslov.